

stiller gjentagne Gange har accentueret, at jeg gjorde Modstand, baade fordi jeg ikke kunde, og fordi jeg ikke vilde, vil jeg sige, at her netop er et af de Punkter, som jeg ikke vil gaae ind paa; jeg vil ikke ubvide Fæstevangen til Huse, fordi jeg ikke erkjender Nødvendigheden eller Nyttten deraf. Jeg har fremdeles tilbudt at ville begrænde Godseternes Omfordelingsret paa Godserne, ja endog at gaae videre i saa Henseende, end det nu er tilladt for andre Folk end Godsetere. Jeg har i Anledning af Conflictet mellem Godsetere og Fæstere om Benyttelsen af deres Løveffær, deres Gjerdsel osv. tilbudt at begrænse Godseternes Ret i saa Henseende ved en Vandvæsenscommissions Mellemkomst. Jeg er med Beredvillighed gaaet ind paa at flikke Fæsterens Enke den fulde Nydelse af den Ret, hendes Mand har erhvervet sig ved sin Fæstecontract, men jeg har modsat mig, at den Ret, som nødvendig forudsætter en Fæstecontract, ved Lovgivningen skulde gøres til en Ret, der uden Contract kunde gaae over paa Børnene. Dette har jeg ikke modsat mig, fordi jeg troer, at det har nogen stor Betydning i Praxis, thi jeg erkjender med det ærede Medlem for Odense Amts 3die Valgkreds (N. Andersen), at det er og bør være den almindelige Regel, at Børnene faae Fæstet efter Forældrene, men jeg modsætter mig det for Principets Skyld, idet jeg veit seer en Anerkjendelse af en Art Medetendomsret i Gaarden for Fæstefamilien, hvilket jeg ikke kan erkjende, og som jeg maa modsætte mig, hvor den kommer frem, fordi den vilde kunne drage Consequentser efter sig, som ikke engang de ærede Medlemmer selv vilde følge. Derimod har jeg tilbudt at indlade mig paa Forhandlinger til Fordeel for Fæstefamilien paa Grundlag af Fæstevangen. Dette har jeg, som allerede meddeelt, gjentaget hver Gang, det har ligget Forslag for, som bød et saadant Udgangspunkt; men der er svaret mig, at noget Saadant var det ikke muligt at sætte igjennem, saalænge Majoriteten i Folkethinget var, som den nu er. Dette er svaret mig af en Mand, som havde Grund til at troe sig fuldkommen velkendt med Folkethingets Stemning; men jeg er fremdeles villig til at forhandle paa det nævnte Grund-

lag, fordi Fæstevangen efter min Formening er det eneste Grundlag for Statens Ret til at kunne gribe ind i Godseternes ligesaa gode Eiendomsret. Naar de ærede Herrer nu vilde lægge sammen, hvad der har været budt, tør jeg troe, at man ikke vil kunne benægte, at der har været en meget god Beredvillighed fra min Side til paa Regeringens Begjæret at gaae ind paa at fjerne adskillige af de Vanskeligheder, som ere tilfede, eller af de Betyrninger, som have ligget Fæstebondestandsbeholdningen paa Hjerte, og naar der ikke er opnaaet Noget i den Henseende, troer jeg ikke, man er berettiget til at sige, at Skylden derfor er min eller Regeringens.

S. C. D. Müller: Det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Fredderiksen) med hvem jeg ellers i saa mange Spørgsmaal befinder mig i fuldstændig Meiningsoverensstemmelse, brugte før, om end ganske i Forbigaaende, en Uttring, nemlig den, at Fæstevangen egentlig skrev sig fra 1790. Det er en Uttring, der er saa forkeert og vildledende, naar den kan siges at være fremsført her af et af Thingets Medlemmer, og især naar den kan siges at være fremsført af en Mand i det ærede Medlems Stilling, at jeg, da ingen Ander har taget Ordet imod ham, skal tillade mig at nedlægge en bestemt Indsigelse derimod. Det er ikke første Gang, jeg har hørt den Uttring af det ærede Medlem. Det har altid været mig noget uklart, hvad det ærede Medlem egentlig mener med denne Uttring; snart synes han at mene, at hvad der fremskom omtrent 1790 ved et Forbud imod at nedlægge Bøndergaarde, indførte Fæstevangen, snart, at Fæstevangen først er indført i 1790. (Fredderiksen: Slaaet fast i Lovgivningen.) Ja, slaaet fast i Lovgivningen ved Forordningen 1790 med en ny Bestemmelse imod Fæste paa Aaremaal. Denne Uklarhed, som jeg flere Gange har bemærket hos den ærede Rigsdagsmand, har ledet mine Tanker hen paa den Kilde, hvorfra jeg troer, at det ærede Medlem har sin Anskuelse, og jeg troer, at det er fra en tidligere Professor i Statsvidenskab ved Kjøbenhavns Universitet; denne, Bergsøe, har ganske rigtig i sin Sta-